

De Museale Traditie binnen de KNOB

Theo Elsing

Het eerste Bulletin

Toen negentig jaar geleden het eerste Bulletin van de Nederlandsche Oudheidkundige Bond verscheen waren reeds op de eerste pagina een aantal belangwekkende mededelingen te lezen. Naast een aantal praktische zaken als een gestandaardiseerd formaat van het Bulletin en de functie 'als een vliegend blaadje, gewijd aan de belangen van den bond, op ongeregelde tijden verschijnende, naar mate er stof aanwezig is of spoedeischede mededeelingen het uitgeven van een bulletin wenschelijk maken', komen ook inhoudelijke zaken aan de orde.

Het Bulletin stelt zich tot doel als vaste rubrieken op te nemen:

- 'Bespreking van algemeene oudheidkundige belangen en het aankweken van den zin voor oude kunst en oudheidkunde.'
- 'Berichten over musea en publieke verzamelingen.'
- 'Practische wenken over het bewaren, herstellen en tentoonstellen van oudheden.'

Het eerste artikel in ditzelfde Bulletin is gewijd aan de Nederlandse musea en behandelt o.a. de geringe mogelijkheden voor musea tot het aankopen van gewenste collectiestukken. '... dan komt men tot de conclusie dat de beste producten onzer kunstnijverheid in buitenlandse musea en buitenlandse verzamelingen zijn beland.' Met de beschrijving van aanwinsten van een aantal musea wordt vrijwel het gehele Bulletin gevuld. Het Bulletin blijkt zich vooral te richten op de actualiteit en op het geven van praktische, direkt bruikbare informatie op het gebied van museumbeheer.¹

De bemoeienis met de Nederlandse musea blijft niet beperkt tot de publikaties in het Bulletin, hoewel daar, blijkens het bovenstaande, soms nog zeer actuele zaken aan de orde worden gesteld.

De eerste activiteiten

Reeds kort na de oprichting van de Oudheidkundige Bond worden activiteiten ondernomen van diverse aard op museaal gebied. Het betreft adhesiebetuigingen naar overheden, verlening van subsidies, voorstellen tot museale her-

bestemming van monumenten, maar ook persoonlijke interventies van leden van de Bond.

Zo ondernam Overvoorde nog voor de oprichting van de Bond samen met mr. Simon van Gijn de eerste stappen tot 'het oprichten van een Museum te Dordrecht, onder de naam van Museum van Oudheden der Vereeniging Oud-Dordrecht' in 1892.²

Ook andere leden van de Bond dragen bij in gedachtenvorming en uitwerking van praktische procedures.

In 1900 houdt dr. C. Hofstede de Groot een voordracht over legaten en stichtingen, alsmede over het uitleenen van schilderijen uit de Rijksmusea aan kleinere musea.

Naast Rijksmusea hebben ook gemeentemusea en oudheidkamers de directe belangstelling van de Bond. In 1901 steunt de Bond een verzoek 'om te geraken tot het inrichten van een museum van Oude Kunst en Kunstnijverheid te Zutphen'. Ook geschieden acties in samenhang met monumentenbeheer en museale bestemming. De Bond verzoekt het gemeentebestuur van Den Haag in 1902 af te zien van de plaatsing van een telefoonstelling op het dak van de v.m. St. Sebastiaans Doelen, dan Gemeentemuseum. In 1909 richt de Bond een adres aan de gemeenteraad van Utrecht, verzoekende om het voormalige St. Catharinaklooster aan de Lange Nieuwstraat voor museum te bestemmen. (Nu het Catharijneconvent.) Op advies van de Bond wordt in 1910 aan de Vereeniging Oud Gorcum door de Provincie Zuid-Holland een subsidie verleend van f 1500,— voor de restauratie van het huis 'Dit is in Bethleem', nu het plaatselijk museum.³

Vanaf 1903 vindt tevens een gedachtenvorming plaats binnen de Bond betreffende de landelijk beschikbare museale budgetten, de taak der lokale musea en wordt getracht een aantal stellingen te formuleren m.b.t. het doel der plaatselijke musea. Een en ander zal resulteren in de eerste Nederlandse Museumnota van 1918.⁴

Dat de Bond zich niet alleen voor het behoud van oude kunstvoorwerpen interesseert moge bijken uit de oprichting in 1925 van een studiegcommissie 'ter bestudering van het vraagstuk van een fotografisch archief'. De commissie rapporteert met een aantal aanbevelingen m.b.t. het bewaren van negatieven, afdrucken, het opnieuw naar voren halen van verbleekte afdrucken etc., waarbij de

Het Catharijneconvent te Utrecht.

chemie niet geschuwd wordt. Dit alles ten dienste van een 'vast middelpunt, waar fotografieën naar alle zich in Nederland bevindende kunstvoorwerpen en monumenten verkrijgbaar en te consulteren zouden zijn'.⁵ Daarnaast was de Bond, middels generaal b.d. F. A. Hoefer, nauw betrokken bij de oprichting in 1912 van het Nederlands Openluchtmuseum.

De eerste Nederlandse Museumnota

Sedert 1910 was de situatie in de Nederlandse musea vast agendapunt geworden op de wintervergaderingen van de KNOB. Aanleiding was de algemene situatie binnen de toenmalige Nederlandse musea met meer specifiek de organisatie der plaatselijke musea en de kwestie van het bijzonder door de KNOB gewenste Nederlands Historisch Museum. Daarnaast vormde ook de opleiding van museum personeel een probleem, gezien

het toendertijd ontbreken van veelal juist geschoold, academisch gevormd stafpersoneel.

In 1914 werden door de Bond een aantal stellingen ten aanzien van de Nederlandse musea geformuleerd, waarvan het vervolgens wenselijk werd geacht dit 'te vereenigen tot eene brochure, die de zaak der plaatselijke musea in populaireren vorm zou bespreken, allereerst ten behoeve van de directeuren dier musea, doch ook, in ruimeren kring, voor het Nederlandsche publiek'. De brochure telde uiteindelijk 154 pagina's en verscheen onder de titel 'Over Hervorming en Beheer Onzer Musea'. Samenstellers waren S. Muller Fzn., C. Hofstede de Groot, A. Pit, J. Veth, W. Vogelsang en H. E. van Gelder.⁶

De brochure, welke nu zonder twijfel het predikaat van een particuliere Museumnota zou krijgen, stelde resp. aan de orde 'de Reorganisatie onzer Rijksmusea', een 'Handleiding voor het Beheer onzer Plaatselijke Historische Musea', 'De Opleiding Onzer Museumdirecteuren' en tot slot de 'Museum-Stellingen'.

Ten aanzien van Deel I, de Rijksmusea, mag de aanhef, waarin vermeld het gebrek aan onderlinge coördinatie en systematiek, bekend worden geacht. Vermeld worden de door Victor de Stuers doorgevoerde eerste reorganisaties binnen de rijksmusea, de opschoning (!) en uitwisseling van collecties en delen daarvan. Geconstateerd echter werd voor de rijksmusea als geheel en afzonderlijk 'dat de musea geen eigen vast programma bezitten: elk museum dient, wil het iets ernstigs beteekenen, een vast plan te hebben, waarnaar het is opgebouwd, een doel dat het bereiken wil'. Vervolgens constateerden bij een opsomming van de aanwezige rijkskunstverzamelingen: 'Een architectuurmuseum, dat hierbij behooren zou, ontbreekt nog en laat eene leemte open in het logische samenstel der Nederlandsche kunstmusea'.⁷

Per museum en kunstverzameling worden voorstellen tot organisatie en verzamelbeleid gedaan o.a. aan de hand van de Verslagen onzer Rijksverzamelingen, gedaan door de rijksmusea zelf. In de slotconclusies wordt aangedrongen op vaste, door de regering goedgekeurde beleidsplannen, waarbij het algemene belang der gezamenlijke musea als uitgangspunt dient. 'Vroeger klaagde men, niet geheel ten onrechte, wel eens over de tyrannie der regeering m.b.t. de Rijksmusea; thans zou men zuchtend willen opmerken dat de tegenwoordige anarchie toch ook hare bezwaren heeft.' Voorgesteld wordt, overeenkomstig de organisatie van 'srijks archiefwezen om tot een centrale coördinator te komen, een Hoofdinspecteur der Nederlandsche musea.⁸

In deel II, betreffende het beheer der plaatselijke musea, wordt allereerst gesteld dat onder plaatselijke musea die

Het Rijssens Museum.

musea verstaan worden, welke culturele en historische banden hebben met het geografische gebied van hun omgeving. Musea als Teylers Museum, Fodor, Willet-Holthuyzen, Meermann-Westrenianum en Boymans worden duidelijk niet tot de plaatselijke musea gerekend, maar tot de musea van algemeen belang. De brochure stelt als verzamelgebied de aan deze definitie gekoppelde voorwerpen van kunst en oudheidkunde, met uitzondering van archiefstukken. Tevens wordt ook gepleit om voorwerpen, waar mogelijk in de eigen context te bewaren en in bijzondere gevallen dienen voorwerpen weer uit musea naar de oorspronkelijke bestemming terug te keren. Voorwerpen dienen in de expositie een duidelijke functie te hebben: 'Voor men een 16de-eeuwse speld als museumstuk, en althans als expositievoorwerp opneemt, dient vast te staan dat deze speld iets markeert, dat in een bepaald samenhangend verband opneming van gezegde speld toelaatbaar, ja misschien zelfs noodzakelijk is'. Ook wordt de problematiek van (soms minder passende) legaten en bijzondere verzamelingen aan de orde gesteld met de conclusie dat deze veelal elders beter zouden kunnen functioneren. Dit met het Haags Gemeentemuseum als voorbeeld.⁹

Ten aanzien van de opleiding van geschoold museumpersoneel, en met name de stafmedewerkers, wordt als zonder meer noodzakelijk een vooropleiding op HBS- of Gymnasiumniveau gewenst, met vervolgens de mogelijkheid tot het volgen van een direct gespecialiseerde studie kunstgeschiedenis. Deze studie moet gepaard gaan met de kennis van o.a. algemene letterkunde, archeologie, kunsttechnieken, anatomie en perspectief. Tevens wordt gepleit voor een grondige, praktische kennismaking gedurende de studie, een stage.¹⁰

Met de Museumstellingen komt de brochure tot een aantal niet minder actuele en interessante conclusies.

Gepleit wordt voor beleidsplannen als uitgangspunt van musea, met kunsthistorisch belang en onderlinge samenhang van de collectie als uitvloeisel. Tevens wordt gepleit voor vergroting van de overheidsbudgetten en voor het instellen van een Museumfonds, waaruit onder bepaalde voorwaarden geput kan worden, maar waarin ook overschotten etc. gestort kunnen worden.

Met stelling 21 wordt de wenselijkheid benadrukt van een historische pendang van het Rijksmuseum: 'Het (Nederlands) Historisch Museum moet omvatten: a: herinneringen aan historische toestanden uit het openbaar en bijzonder leven van ons voorgelacht in al zijn uitingen, behalve in die, welke op het kunstzinnig leven betrekking hebben (dit laatste behoort dan weer tot de competentie van het Rijks (kunst)museum).

b: herinneringen aan historische gebeurtenissen (b.v. de voorwerpen van Nova Zembla, veroverde vlaggen en kanonen enz.).

c: herinneringen aan historische personen (b.v. de bijbel van De Ruyter).

d: afbeeldingen van historische gebeurtenissen, kaarten, gezichten van topographischen aard, portretten van verdienstelijke en vermaarde Nederlanders (b.v. leden van het huis van Oranje), prenten betreffende zeden en gewoonte, en in het algemeen afbeeldingen van voorwerpen waarvan ook de origineelen voor bijeenbrenging in aanmerking komen.'

Ook wordt gerefereerd als meer algemeen doel het verzamelen van afgietsels en andere vormen van reproductie. Uiteindelijk resulteert dit in de Historische Afdeling van het Rijksmuseum.

Voor de kleinere musea wordt

naast een afgebakend verzamelgebied ook het archeologische aspect van hun ressort benadrukt, dit naast zaken van historisch, cultureel, topografische en natuur-historisch belang.

Per provincie wordt gepleit voor een museum, welk de provinciale belangen behartigt. 'Het heffen van toegangsgeld, hoewel veelal bij plaatselijke musea noodzakelijk wegens de beperktheid der beschikbare middelen, wordt zoo mogelijk vermeden. In musea, die druk bezocht worden kan het echter noodig zijn, dat op enkele dagen per week geregeld een klein toegangsgeld van het publiek worde geheven.'

Ook hieruit blijkt dat brede toegankelijkheid en een extra tarief op de topdagen geen nieuwe zaken zijn. Activiteiten als tijdelijke tentoonstellingen, het geven van voordrachten, het uitgeven van gidsen, acties tot redding van monumenten en fotodocumentatie behoren ook tot het gebied van (plaatselijke) musea. Aan maatschappelijke relevantie van musea wordt beslist niet voorbijgegaan. De Bond wenst uitdrukkelijk de stichting van een Historisch rijksmuseum en 'De rijksmusea behoren de plaatselijke musea desgevraagd behulpzaam te zijn bij het conserveren en herstellen van kunstwerken en ook van oudheden in het algemeen'. Gepleit wordt voor onderling overleg van museumdirecteuren bij aankoop in binnen- en buitenland. Binnen de Bond werd mede daartoe in 1926 de Vereniging van Directeuren van Nederlandse Musea opgericht, welke jaarlijks een Directeurendag, later de Museumdag, organiseert.¹¹ In 1919 wordt een Rijkscommissie van Advies inzake Reorganisatie van het Museumwezen hier te Lande ingesteld, voorloper van de Rijkscommissie voor de Musea. Het rapport van de commissie en de niet malse commentaren van de NOB worden gepubliceerd in het Oudheidkundig Jaarboek 1921.

Van Directeurendag naar Nederlandse Museum Vereniging

De Kroniek van de NOB 1899-1934 vermeldt voor 1926 het volgende: '27 februari. Op initiatief van de Bond wordt de vereeniging "Directeurendag" opgericht. In dat jaar namen mr. J. C. Overvoorde en dr. W. Vogelsang het initiatief tot de oprichting van een vereniging van beheerders van musea op het gebied van kunst en historie die vergaderde jaarlijks onder de noemer Directeurendag. Daarnaast bleven ook de meer 'normale' activiteiten van de Bond voortgang vinden: in 1928 is zij betrokken bij de stichting van Nederlandsch Historisch natuurwetenschappelijk Museum, het latere Rijksmuseum Boerhaave, worden

de eerste verwervingen in het Oudheidkundig jaarboek vermeld en wordt een oproep gedaan tot een totaalgift van f 10.000,— vanuit de leden van de Bond om tot daadwerkelijke oprichting en inrichting over te gaan. Kennelijk zijn de f 10.000,— er gekomen.¹² In 1932 behandelt het Jaarboek de problemen der lokale musea en wordt actie gevoerd tot behoud van de Collectie Scheurleer te Den Haag, bestaande uit muziekinstrumenten en archeologische voorwerpen. Gepleit wordt voor een te stichten Muziek-Museum.¹³

De Directeurendag leidt tot 1947 een informeel bestaan, resultaten van het-geen besproken wordt zijn terug te vinden in het Oudheidkundig jaarboek van de NOB in de vorm van artikelen betreffende specifieke musea of collecties.

Na 1945 verandert het beleid van de NOB. Het Oudheidkundig Jaarboek krijgt weer de oorspronkelijke naam Bulletin en in het Bulletin is ruimte vrijgemaakt voor de verslaglegging van de Directeurendag.

Onder dr. G. W. Locher en dr. R. E. Weber wordt de Directeurendag op 15 februari 1947 een bredere basis gegeven en de Museumdag genoemd. Vanaf dat moment worden de verslagen van de Museumdag in het Bulletin gepubliceerd.

In de eerste 20 jaar van de Museumdag worden deze dagen vooral bepaald door voordrachten betreffende bepaalde musea, veelal gehouden door de directeur, en door onderlinge uitwisseling van informatie. Ook buitenlandse musea worden besproken. De museumdagen vinden tweemaal per jaar plaats en zijn toegenakelijk voor de leden van de wetenschappelijke staven van musea, een toen vanzelfsprekende zaak. Doelstelling was een meer systematische bestudering van museumbeheer, aan de hand van de eerdergenoemde voordrachten.

In 1966 worden andere geluiden merkbaar. Prof. Dr. A. M. Hammacher houdt op de Museumdag een voordracht over 'Samenspraak en tegenspraak; museum, kunst en maatschappij 1926-1966'. Dit naar aanleiding van 40 jaar Directeurendag. Ook prof. Dr. H. L. C. Jaffé gaat in zijn rede 'De musea in de schaduw van morgen' in op de specifieke aspecten van musea in de toekomst. Een en ander is aanleiding voor de Minister van C.R.M. tot het doen van het eerste sociologisch onderzoek naar museumbezoek. De musea worden zich meer bewust van hun bindingen met de maatschappij en publiek.¹⁴ In 1967 wordt gepleit voor meer landelijke spreiding van museaal erfgoed, met name Rijksmusea, welke voornamelijk in het westen des lands zijn gesitueerd, maar waarvan het overige deel van de bevolking nauwelijks profiteert. Museumdagen hebben dan ook een thema als geheel met in 1967 'Landelijke en Regionale Musea'.

Het thema is niet nieuw, reeds in

de brochure van 1918 wordt het met de plaatselijke musea aangevoerd en in 1957 omschrijft nog D. F. Lunsingh Scheurleer de problemen van de kleinere musea in het Bulletin. Wel wordt de aanzet gegeven naar de gedachten, welke de nota 'Naar een Nieuw Museumbeleid' (1976) zullen bepalen: spreiding en democratisering van het Nederlands museumbezit.¹⁵ In 1968 wordt het thema 'Museum en Toerisme' besproken en in 1969 manifesteren de musea zich gezamenlijk in Museumdag, de eerste grootschalige ontmoeting tussen musea en publiek. Het jaar 1970 vormt een merkwaardig punt. Op de eerste museumdag in het Openluchtmuseum, met nadruk genoemd als een 'niet-kunstmuseum', komt het tot een confrontatie tussen de musea en de universiteiten, met als vraag in hoeverre opleiding en werkzaamheden op elkaar afgestemd zijn. Reeds in 1959 was hieraan een museumdag gewijd, waar reeds een kloof geconstateerd werd door prof. Jaffé. Nu vormen ook met name de snelle ontwikkelingen in de moderne kunst, opvattingen van kunstenaars en studenten en de maatschappelijke positie van het museum het probleem. Het wordt gevaarlijk geacht de maatschappelijke positie van instituten als het museum ter discussie te stellen.¹⁶

Sedert enige tijd worden er binnen de vereniging Museumdag een aantal meer gespecialiseerde secties opgericht: resp. de Historische sectie, de sectie Natuurhistorische musea, de werkgroep Educatieve Diensten en de sectie Technische en Transportmusea. Dit in de periode 1968-1972.

Op de museumdag van 14 mei 1971 wordt de nieuwe benaming Nederlandse Museumvereniging bekendgemaakt. 45 jaar na oprichting binnen de Bond. In 1973 verschijnt, na een periode van 10 jaar, opnieuw een verenigingsboekje van de NMV. Tekenend voor de tijd is de voordracht van Dr. P. H. Pott: 'Het museum, van kabinet tot sociale instelling'.¹⁷ Eveneens in 1973 wordt binnen de KNOB het besluit genomen geen financiën meer beschikbaar te stellen voor het Nieuwsbulletin, en daarmee ook het publicatiemedium van de Nederlandse Museumvereniging op te heffen. Vervolgens gaat de Nederlandse Museumvereniging een eigen weg, met een eigen blad zoals we dat nu kennen, Museumvisie, welk in 1977 voor het eerst verschijnt. Met name voor de activiteiten van de NMV en haar secties is nu het aantal bezoekers van musea gestegen tot ruim 20 miljoen per jaar. De musea zijn maatschappelijk georiënteerd en geaccepteerd, maar worden tevens geconfronteerd met de maatschappelijke verschijnselen van de jaren 80.

De KNOB, van 1899 naar 1989

Het jaar 1973 was voor de Nederlandse musea en voor de KNOB op museaal gebied een cruciaal jaar. De wegen scheidden, de NVM ging haar eigen weg en werd een belangenvereniging voor de eigen musea. De KNOB bleef de onafhankelijke landelijke organisatie voor cultuurbeleid en -behoud. Daarnaast was 1970 in feite het jaar dat de Nederlandse musea als instituten geconfronteerd werden met universitaire-wetenschappelijke kritiek. Met de eigen weg van de NMV verviel deze mogelijkheid van een pluriforme discussie tussen musea en andere cultureel en vakmatig geïnteresseerden en daarmee de mogelijkheid van een regelmatige dialoog met niet-museale kringen en critici.

Dit betekende niet dat de KNOB de musea als geheel had losgelaten. Vele musea en oudheidkamers zijn aangesloten bij de KNOB en nog met regelmaat zijn direct of indirect museale zaken in het Bulletin aan de orde gesteld: voorwerpen, ter veiling aangeboden, waarvan binnen de KNOB de mening heerste dat een museale aankoop op zijn plaats was. Ook liet de KNOB vanzelfsprekend een protest horen n.a.v. de gang van zaken rond het Openluchtmuseum.

Voortvloeiend uit de notitie Toekomst KNOB is sedert eind 1987 tot een heroriëntatie op de taken van de Bond en tot een professionalisering van het bureau KNOB gekomen, daarna vervolgens tot een reorganisatie van de Bond en tot een renovatie van het Bulletin. De KNOB presenteert zich in feite weer als in 1899, als een onafhankelijke, landelijk kennisbevorderende en soms kritische organisatie ten aanzien van musea, monumentenzorg, architectuur, archeologie en archieven. De kennis put zij uit haar deskundige leden en daartoe zijn binnen de KNOB specifieke secties in oprichting of reeds werkzaam. Het is ook mogelijk de kennis onderling te koppelen. Op museaal gebied zijn van nut de reeds functionerende Sectie Restauratie (zowel gebouwen als voorwerpen) en de Sectie Musea i.o. De secties worden gevormd door deskundigen op persoonlijke titel, fungeren als klankbord voor actuele ontwikkelingen en verlenen desgevraagd bijstand vanuit een onafhankelijke visie.

Als voorbeeld van de nieuwe werkwijze is op aanvraag van de Oudheidkamer Riessen (Ov.) bijstand verleend vanuit de Sectie Musea i.o. door een van de jongere leden, kunsthistorica-museologe. Opgesteld werden met het bestuur van de Oudheidkamer een beleidsplan, een kortetermijn inrichtingsplan en werd geassisteerd bij de inrichting van de nieuwe behuizing, de Havezathe Oosterhoff, waardoor het Museum Rijssen op 16 juni

door de Commissaris van de Koningin te Overijssel geopend kon worden. Mede door de vruchtbare samenwerking van het bestuur van de Oudheidkamer, het bureau KNOB en het beveiligingsbedrijfsleven kon burgemeester Smit tijdens de opening memoreren dat het Museum Rijssen tot een van de beter beveiligde musea van Nederland behoort. Planvorming, adviezen en inrichting hebben binnen een bestek van ca. 4 maanden plaatsgehad. Tevens is advies gegeven t.a.v. klimaatbeheersing op low-budgetbasis na een niet op de situatie toegesneden rapport van een andere instantie, en werd geadviseerd bij ingrepen in het bouwkundig casco. De praktische uitvoering werd gedaan met grote inzet van de plaatselijke vrijwilligers. Het ligt in de bedoeling dat het museum zo mogelijk zonder subsidies geëxploiteerd wordt, waartoe een prognose is gemaakt. Eenzelfde scenario wordt gevolgd t.a.v. de streekmuseumboerderij te Melderslo-Horst (L.), met een tijdspad van ca. een jaar, waarbij ook vanuit de Sectie Restauratie (TU-Delft) bouwtekeningen zijn geleverd en restauratievoorstellen zijn gedaan.

Na overleg met het Bureau KNOB en een presentatie aan raadsleden is het gemeentebestuur van Horst bereid gebleken een redelijk authentieke boerderij voor het beoogde doel aan te kopen voor ca. f 100.000,—, welke boerderij in restauratie is en voorjaar 1990 wordt geopend als een van meet af aan geprivatiseerd museum.

De activiteiten vloeien voort uit aanvragen van aangesloten leden en zijn vooral praktisch en klantgericht van aard. Vanuit deze visie is ook op 26 mei de studiedag m.b.t. beveiliging in musea gehouden. Gezien het feit dat men zich landelijk nog nauwelijks van de problematiek en vooral van praktisch gerichte oplossingen bewust is, gezien de taboesfeer, maar vooral gezien de verantwoordelijkheid van de overheden t.a.v. een goed beveiligd openbaar cultuurbezit was er voldoende aanleiding om tot een studiedag te komen. Reeds in 1972 werd in het Nieuwsbulletin van de KNOB geconstateerd dat landelijk gezien de technische en personele voorzieningen t.a.v. brand- en inbraakbeveiliging in de meeste musea onvoldoende zijn en dat meer budgetten, ook door lagere overheden, beschikbaar gesteld dienden te worden.

Mede door dit initiatief is o.a. het Gelders Oudheidkundig Contact eveneens tot een studiedag over dit onderwerp gekomen en wordt beveiliging als zodanig een meer bespreekbare zaak, daar waar het in de media al sedert mei 1988 een openbare zaak is.¹⁸

Daar waar de wegen zich hebben gescheiden, zijn onvermijdelijk de werkwijzen verschillend tussen belangengroep en particulier initiatief. Het Activiteitenplan van de NMV, gepubliceerd ruim een jaar na het Actieplan KNOB, vermeldt echter de mogelijkheid tot meer structurele con-

tacten, o.a. met de KNOB, waaraan de KNOB onverwijld gevolg wenst te geven. In deze zou gedacht kunnen worden aan een over-all visie vanuit de NMV op museaal gebied en aan een directe, praktisch gerichte en gedelegeerde taak vanuit de KNOB en haar inzetbare deskundigheid. Juist het vermogen van de KNOB tot snel, deskundig, veelzijdig en klantgericht handelen, alsmede de uitstekende contacten van de KNOB met WVC en gemeentebesturen kunnen zowel voor de NMV als voor de Provinciale Museumconsulenten een belangrijke steun zijn.

De KNOB heeft vanuit haar particuliere visie de 90-jarige museale traditie weer opgenomen met praktisch gerichte activiteiten en met een gespreksgroep van onorthodoxe museale managementdeskundigheid, zoals ook gebeurde in 1910 en 1926.

Ook de actuele problemen blijken tegen het licht van de 90-jarige traditie vaak niet zo nieuw te zijn en juist met de kennis van de geschiedenis van de Nederlandse musea als geheel is een blik op de toekomst misschien mogelijk.

Noten

- 1 Bulletin KNOB (Nederlandsche Oudheidkundige Bond), 1e jrg. no. 1, p. 1-3, p. 4.
- 2 Zie het artikel van dhr. M. Uyttewaal betreffende Overvoorde en de KNOB in dit Bulletin.
- 3 Oudheidkundig Jaarboek Bulletin NOB 1934, p. 79.
- 4 Idem, p. 77, 79.
- 5 Idem, p. 94-97. Activiteiten van commissies.
- 6 Brochure Over Hervorming en Beheer Onzer Musea, Leiden 1918, p. VII, VIII.
- 7 Idem, p. 6.
- 8 Idem, p. 3-5, 13-16.
- 9 Idem, p. 64, 66-69, 71.
- 10 Idem, p. 131-136, 139-141.
- 11 Idem, p. 143 stelling 1, p. 144 stelling 7 en 9, p. 145-147, p. 150-151 stelling 52, p. 151 stellingen 55 en 59.
- 12 Oudheidk. Jaarboek en Bulletin 1934 p. 97. Statuten en Huish. Reglement Vereniging Museumdag 1947 p. 3.
- 13 Nu de verzameling muziekinstrumenten van het Haags Gemeentemuseum.
- 14 NOB Nieuwsbulletin 1966, 1967 p. 76.
- 15 Bulletin NOB 1948 p. 84, Nieuwsbulletin KNOB 1967 p. 76, Nota Naar een Nieuw Museumbeleid. CRM, Rijswijk 1976, p. 24, p. 57-61.
- 16 Nieuwsbulletin KNOB 1970, p. 107-128.
- 17 Idem 1971 p. 119, 1973, p. 87.
- 18 De NMV heeft gemeend niet aan het initiatief te moeten meewerken en acht e.e.a. een interne zaak van de musea.